

Prof. dr hab. Maciej Mindur
Politechnika Lubelska
ul. Nadbystrzycka 38 D
20-618 Lublin

Warszawa, dnia 17.09.2021 r.

Recenzja

pracy doktorskiej mgr Anny Marii Pluskoty

pt. „Wpływ korupcji na podstawowe zmienne makroekonomiczne na przykładzie państw europejskich”

napisanej

pod kierunkiem naukowym dr hab. Radosława Pastusiaka, prof. UŁ

Podstawa opracowania recenzji

Recenzję wykonano w związku z pismem WIZ-08/241/2020 z dnia 15.03.2021 roku Dziekana Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego Pana dr hab. prof. UŁ Rafała Matery, zgodnie z uchwałą Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie ekonomia i finanse w zakresie ekonomii z dnia 15 marca 2021 roku, zgodnie z warunkami określonymi w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2002 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2016 r. poz. 882 i 1311 ze zm.) oraz w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669).

1. Wybór tematu i zakres dysertacji

Problematyka podjęta w rozprawie mgr Anny Marii Pluskoty mieści się w obszarze nauk ekonomia i finanse. Tematyka jest aktualna, ujęcie zdaniem recenzenta zawiera podejście nowatorskie, a Autorka wykazała, pisząc pracę, znajomość literatury przedmiotu i wiedzę związaną z podjętym tematem.

2. Problem badawczy i cel pracy

Autorka opiniowanej pracy uczyniła przedmiotem swych badań **wpływ korupcji na gospodarkę** (str. 5).

W pracy postawiono trzy pytania badawcze(str. 6):

- **Jaki jest kierunek oddziaływania korupcji na gospodarkę?**
- **Czy możliwe jest określenie wpływu korupcji na gospodarkę za pomocą funkcji niemonotonicznej?**
- **Czy korupcja może sprzyjać rozwojowi gospodarczemu?**

Cel główny Autorka wspiera poprzez realizację sześciu celów częściowych (str.7), a mianowicie :

- I. Wskazanie najważniejszych zmiennych makroekonomicznych opisujących stan gospodarki i uzasadnienie ich wyboru.
- II. Opisanie zjawiska korupcji wraz z charakterystyką jej głównych przyczyn oraz wskazanie jej najdokładniejszego miernika z uzasadnieniem tego wyboru.
- III. Ocena skutków korupcji dla rozwoju gospodarczego, inwestycji i przedsiębiorczości, które były postulowane w teorii ekonomii.
- IV. Ocena wpływu korupcji na wybrane zmienne ekonomiczne na podstawie dotychczasowych badań.
- V. Ocena wpływu korupcji na wybrane procesy gospodarcze na przykładzie rozwiniętych i rozwijających się państw europejskich w celu weryfikacji postawionych hipotez badawczych oraz porównanie ich z wynikami prezentowanymi w literaturze.
- VI. Wskazanie kierunku i charakteru zależności między korupcją a wybranymi wielkościami makroekonomicznymi.

W pracy postawiona została główna hipoteza „Korupcja wpływa na podstawowe zmienne makroekonomiczne w sposób nieliniowy” (str. 7). Aby zweryfikować hipotezę główną, Autorka postawiła trzy hipotezy pomocnicze:

1. „Korupcja wpływa na wzrost gospodarczy w sposób nieliniowy”.
2. „Korupcja wpływa na stopę inwestycji w sposób nieliniowy”.
3. „Korupcja wpływa na przedsiębiorczość w sposób nieliniowy”.

Przedstawione cele są jasne i wyznaczyły tok wywodów całej pracy.

3. Ogólna charakterystyka dysertacji

Praca doktorska opracowana przez mgr Annę Marię Pluskotę składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia oraz spisów: literatury, rysunków, tabel i załączników.

We wstępie znalazło się uzasadnienie podjęcia tematu, przedmiot badań, cele i zakres pracy.

W rozdziale 1 – „Gospodarka i jej wzrost” Autorka przedstawia modele wzrostu gospodarczego, determinanty i jego mierniki. Tym zagadnieniem zajęła się w pkt. 1.4 („Pomiar wybranych zmiennych makroekonomicznych” – słowo „pomiar” nie odpowiada treści tego punktu), koncentrując się na PKB i DNB, pomijając PNB. W rzeczonym punkcie znajduje się stwierdzenie, że „miara DNB jest ściśle skorelowana ze zmiennymi jakościowymi: oczekiwaną długością życia, wskaźnikiem umieralności dzieci i wskaźnikiem zapisów do szkoły”, przy czym Doktorantka powołuje się na strony Banku Światowego – trudno recenzentowi polemizować z tą instytucją, ale osobiście uważam, że warto by wzbogacić tę część pracy o takie mierniki jak „Współczynnik rozwoju ludzkiego” Humanan Development Index czy „Indeks poziomu ubóstwa” Human Povetry Index.

Rozdział 2 – „Istota korupcji” zawiera przegląd wybranych definicji korupcji, teorii dotyczących przyczyn jej powstawania oraz sposobów jej mierzenia. Znajdujemy tu szereg ciekawych interpretacji dotyczących przyczyn powstawania tego zjawiska. Autorka rzetelnie przeanalizowała wiele materiałów, aczkolwiek według recenzenta brakuje wśród nich (dostępnej w języku polskim) książki Ho-Jong Changa pt.: *Żli samarytanie. Mit wolnego handlu i tajna historia kapitalizmu (rozdz. 8.1)*, która nie tylko jest poświęcona korupcji, ale prezentuje również nieco inny punkt widzenia, który wzbogaciłaby niniejszą pracę. Na stronach 37 i 38 Autorka zestawiała w tabeli wybrane definicje korupcji, nie jest tylko dla mnie jasne, czym kierowała się dzieląc je na mniej, bądź bardziej „ważne”.

Rozdział 3 – „Wpływ korupcji na gospodarkę”, blisko dwukrotnie dłuższy od poprzedniego, poświęcony został przeglądowi teorii dotyczących negatywnego i pozytywnego wpływu korupcji na gospodarkę, przedsiębiorczość i inwestycje, a także koncepcjom dotyczącym nieliniowego wpływu korupcji na gospodarkę i maksymalnego jej poziomu. Aby dokonać tego mgr Anna Pluskota rzetelnie przeanalizowała literaturę przedmiotu. Rozdział ten traktuje także o relacji między korupcją a wzrostem gospodarczym i między korupcją a napływem BIZ.

W rozdziale 4 – „Wpływ korupcji na najważniejsze zmienne makroekonomiczne na przykładzie wybranych państw Europy” znajduje się zestawienie modeli ekonometrycznych, opis metodologii badań i wnioski, jakie Autorka wyciągnęła z przeprowadzonych badań. Atutem tego rozdziału są badania wykorzystujące współczynniki korelacji Spearmana i Pearsona do badania zależności między korupcją a wzrostem gospodarczym, BIZ i poziomem wczesnej przedsiębiorczości. Udało się pozytywnie zweryfikować główną tezę badań, jak i hipotezy pomocnicze.

W 5 rozdziale zaproponowano metodę pomiaru kompetencji oraz algorytm do pomiaru obciążenia pracą osób o wysokich kompetencjach w instytucjach publicznych, co należy uznać za oryginalne elementy rozprawy doktorskiej, wypełniając one bowiem lukę poznawczą w rozpatrywanej problematyce. Istotnym rozwiązaniem zaproponowanym przez Autorkę jest stworzenie nieformalnych, kilkuosobowych zespołów, w których będą zarówno pracownicy o niższych, jak i o wysokich kompetencjach - co pozwoli na zapewnienie kontroli prawidłowości przebiegu procesu usługowego.

4. Ocena formalna

Dysertacja obejmuje 196 stron, w tym 24 rysunki, 25 tabel, a także 3 załączniki, które ilustrują wyniki analizy danych oraz badań przeprowadzonych przez Autorkę. Układ pracy (podział na rozdziały) jest poprawny. Praca została przygotowana starannie, język jest poprawny i nie zawiera poważniejszych błędów ani literówek. Mimo to Autorka nie ustrzegła się drobnych uchybień, np.: na stronie 87 znajduje się sformułowanie „obniżeniem taryf na handlu”, str. 116 „Niski stopień skorumpowania społeczeństwa jest typowy dla państw rozwiniętych gospodarczo, zatem w tej grupie państw należy poszukiwać istnienia maksymalnego poziomu korupcji”, str. 174 „oddziaływanie przekupstwo na gospodarkę”, str. 104 „W wyniku niższych dochodów budżetowych rządy są skłonne podnosić opodatkowanie, by wyrównać kwotę otrzymywaną z podatków z wartością, którą oczekiwali.”

Mam wątpliwości, czy każdy rozdział powinien być poprzedzony wstępem, ale doceniam wysiłek Autorki, jaki włożyła w usystematyzowanie pracy.

Spis literatury obejmuje 184 pozycje, 3 akty prawne oraz 18 pozycji ze źródeł internetowych. Ujęte w pracy pozycje bibliograficzne zostały wydane w większości po roku 2000 i wiele z nich to pozycje anglojęzyczne, co zdecydowanie stanowi atut dysertacji.

5. Ocena merytoryczna

Układ pracy jest poprawny, literatura dobrana właściwie, a przyjęte cele zostały osiągnięte. Przedstawione modele ekonometryczne mogą zostać zdaniem recenzenta zastosowane w analizach dotyczących poziomu korupcji.

Praca wnosi nowe rozwiązania ułatwiające badania, jak i systematyzuje wiedzę teoretyczną.

Po przeczytaniu ocenianej pracy recenzent pozwala sobie postawić dwa pytania:

1. Czy nie uważa Pani, że właściwszy byłby HDI niż Dochód Narodowy?
2. Zaproponowane wzory ekonometryczne są bardzo precyzyjne, ale wskaźniki korupcji są „miękkie”. Czy ma Pani jakąś koncepcję, by mierzyć precyzyjnie poziom korupcji?

6. Wniosek końcowy

Recenzowana dysertacja mgr Anny Marii Pluskoty pod tytułem: „**Wpływ korupcji na podstawowe zmienne makroekonomiczne na przykładzie państw europejskich**”, napisana pod kierunkiem naukowym dr hab. Radosława Pastusiaka, prof. UŁ spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim (Ustawa z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki; Dz.U. z 2016 r. poz. 882 i 1311 ze zm.).

Biorąc pod uwagę jej wartość poznawczą i utylitarną wnoszę o jej dalsze procedowanie i dopuszczenie do publicznej obrony.

Maciej Mindur
17.09.2021